

สงครามการค้าเปิดฉาก...วิกฤตหรือโอกาสของไทย

ท่ามกลางความตึงเครียดจากการกีดกันทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน วิจัยกรุงศรีประเมินว่า หากทั้งสองฝ่ายตอบโต้ด้วยการเก็บภาษีนำเข้าระหว่างกัน ผลกระทบจะกระจายไปยังหลายอุตสาหกรรมของจีนและกระจายไปประเทศอื่น ขณะที่ผลต่อสหรัฐฯ จะกระจุกในบางสาขาการผลิตในประเทศเท่านั้น ส่วนไทยจะได้รับผลทางลบผ่านห่วงโซ่การผลิต แต่หลายอุตสาหกรรมจะมีโอกาสขยายการค้าเพื่อทดแทนสินค้านำเข้าของทั้งสองประเทศ อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมที่ได้รับผลประโยชน์และเสียผลประโยชน์ต่างกลุ่มกัน มองไปข้างหน้า การตั้งกำแพงภาษีอาจเป็นเครื่องมือสำคัญใช้ในการเจรจาต่อรองเพื่อบรรลุนโยบายการค้าและการลงทุน

หลายเดือนที่ผ่านมา ความตึงเครียดทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนยังไม่สามารถยุติลงได้ แม้มีความพยายามในการเจรจาทางการค้าระหว่างกันหลายครั้ง ในวันที่ 15 มิถุนายน 2561 สหรัฐฯ ประกาศรายชื่อสินค้ารอบแรกที่จะเก็บภาษี 25% จากสินค้านำเข้าของจีนมูลค่า 3.4 หมื่นล้านดอลลาร์ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 6 กรกฎาคม 2561 และเตรียมเก็บภาษีสินค้ากลุ่มสองมูลค่า 1.6 หมื่นล้านดอลลาร์ ขณะที่จีนตอบโต้ทันทีด้วยระดับภาษีและมูลค่าสินค้าที่เท่าเทียมกัน

ท่ามกลางความไม่แน่นอนของนโยบายกีดกันทางการค้า กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เตือนว่า สงครามการค้าจะเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก โดยผลทางลบจะไม่จำกัดอยู่แค่สองประเทศ แต่จะส่งผลกระทบไปยังประเทศอื่นในวงกว้าง เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกันผ่านห่วงโซ่อุปทาน โดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชียรวมถึงไทยที่มีบทบาทสำคัญในห่วงโซ่อุปทานของจีน บทความนี้จะประเมินผลกระทบจากแผนการปรับขึ้นภาษีของสหรัฐฯ และจีนต่อเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของไทย

กระแสน้ำกีดกันทางการค้ารุนแรงขึ้น

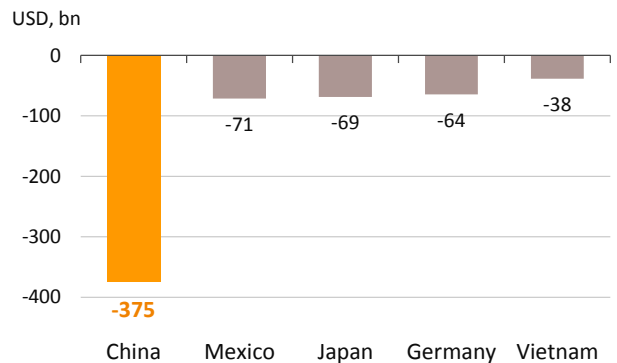
ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ให้ความสำคัญกับประเด็นความไม่สมดุลทางการค้าอย่างต่อเนื่อง โดยระบุถึงยอดขาดดุลการค้าของสหรัฐฯ ที่มีมูลค่าสูงถึง 8.1 แสนล้านดอลลาร์ในปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะยอดขาดดุลการค้ากับจีนที่มีมูลค่าสูงที่สุดราว 3.75 แสนล้านดอลลาร์ (ภาพที่ 1) ผลจากการขาดดุลดังกล่าวนำไปสู่การกำหนดมาตรการกีดกันทางการค้าที่ปรากฏชัดเจนขึ้นตั้งแต่ต้นปี (ตารางที่ 1)

เริ่มต้นจากเดือนมกราคม 2561 สหรัฐฯ ตั้งกำแพงภาษีนำเข้าแผงพลังงานแสงอาทิตย์และเครื่องซักผ้าที่อัตรา 30% และ 20% ตามลำดับ ด้านจีนได้กลับด้วยการตรวจสอบสหรัฐฯ เรื่องการทุ่มตลาดและการอุดหนุนราคาข้าวฟ่างซึ่งเป็นสินค้าเกษตรหลักที่สหรัฐฯ ส่งออกไปจีน

ถัดมาในเดือนมีนาคม สหรัฐฯ ประกาศจะเก็บภาษีนำเข้าสินค้าเหล็กและอะลูมิเนียมที่อัตรา 25% และ 10% ตามลำดับ โดยมีการยกเว้นภาษีแบบถาวรและชั่วคราวให้กับบางประเทศ ด้านจีนออกมาโต้กลับด้วยการตั้งกำแพงภาษีนำเข้าสินค้าจากสหรัฐฯ 128 รายการ ซึ่งมีมูลค่ารวมถึง 3 พันล้านดอลลาร์ ในอัตรา 15-25%

ในเดือนเมษายน ความตึงเครียดทางการค้าเพิ่มขึ้นอีกภายหลังสหรัฐฯ เปิดเผยแพร่รายชื่อสินค้าของจีนเบื้องต้นที่จะถูกเก็บภาษีนำเข้าราว 1,300 รายการ มูลค่ารวมสูงถึง 5 หมื่นล้านดอลลาร์ในอัตรา 25% อีกทั้งยังมีการเสนอให้ตั้งข้อจำกัดการลงทุนของจีนในสหรัฐฯ ซึ่งสืบเนื่องจากการตรวจสอบของสหรัฐฯ ที่พบว่าจีนละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาด้านจีนได้กลับด้วยการประกาศรายชื่อสินค้าของสหรัฐฯ ที่จะถูกเก็บภาษีนำเข้าในอัตรา 25% จำนวน 106 รายการ ซึ่งมีมูลค่ารวม 5 หมื่นล้านดอลลาร์

ภาพที่ 1: ยอดขาดดุลการค้าของสหรัฐฯ กับคู่ค้า 5 อันดับแรก

Source: TradeMap, Krungsri Research

ตารางที่ 1: การกีดกันและการตอบโต้ทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน

วันที่	อัตราภาษี/มาตรการทางการค้า	รายการสินค้า	ประเทศเป้าหมาย
สหรัฐฯ: 22 ม.ค. (บังคับใช้ 7 ก.พ.)	- โซลาร์เซลล์: ขึ้นภาษี 30% ในปี 1 และทยอยลดลงเหลือ 15% ในปี 4 - เครื่องซักผ้า: ถูกจำกัดโควตา 1.2 ล้านเครื่อง และขึ้นภาษี 20% ในปี 1 และทยอยลดลงเหลือ 16% ในปี 3 (การสอบสวนภายใต้กฎหมายการค้า 1974 ของสหรัฐฯ มาตรา 201)	โซลาร์เซลล์และเครื่องซักผ้า	ไม่เจาะจง แต่จีนกับเกาหลีใต้ได้รับผลกระทบมาก
จีน: 4 ก.พ. (บังคับใช้ 18 เม.ย. แต่ยกเลิก 17 เม.ย.)	เก็บค่าวงเงินมัดจำในอัตรา 178.6% (การสอบสวนการทุ่มตลาดและการอุดหนุน)	ข้าวฟ่าง	สหรัฐฯ
สหรัฐฯ: 8 มี.ค. (บังคับใช้ 23 มี.ค.)	- ขึ้นภาษีเหล็กและอะลูมิเนียมในอัตรา 25% และ 10% ตามลำดับ - ยกเว้นภายใต้โควตาให้เกาหลีใต้ อาร์เจนตินา ออสเตรเลีย และบราซิล (การสอบสวนภายใต้กฎหมาย Trade Expansions Act ปี 1962 มาตรา 232)	เหล็กและอะลูมิเนียม	ไม่เจาะจง
จีน: 23 มี.ค. (บังคับใช้ 2 เม.ย.)	- ขึ้นภาษีกลุ่มแรกในอัตรา 15% จำนวน 120 รายการ - ขึ้นภาษีกลุ่มสองในอัตรา 25% จำนวน 8 รายการ (มาตรการตอบโต้จากจีนต่อมาตรการ 232 ของสหรัฐฯ)	กลุ่มแรก 1 พันล้านดอลลาร์: ผลไม้ ไวน์ และท่อเหล็ก กลุ่มสอง 2 พันล้านดอลลาร์: เนื้อหมู และอะลูมิเนียม	สหรัฐฯ
สหรัฐฯ: 15 มิ.ย. (กลุ่มแรกบังคับใช้ 6 ก.ค.)	ขึ้นภาษี 25% กลุ่มแรก 818 รายการ กลุ่มสอง 284 รายการ (การสอบสวนภายใต้กฎหมายการค้า 1974 ของสหรัฐฯ มาตรา 301)	กลุ่มแรก 3.4 พันล้านดอลลาร์: ส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า และรถยนต์ ยางล้อสำหรับอากาศยาน กลุ่มสอง 1.6 พันล้านดอลลาร์: ส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักร และเครื่องใช้ไฟฟ้า เคมีและเคมีภัณฑ์	จีน
จีน: 15 มิ.ย. (กลุ่มแรกบังคับใช้ 6 ก.ค.)	ขึ้นภาษี 25% กลุ่มแรก 545 รายการ กลุ่มสอง 114 รายการ (มาตรการตอบโต้จากจีนต่อมาตรการ 301 ของสหรัฐฯ)	กลุ่มแรก 3.4 พันล้านดอลลาร์: สินค้าเกษตร ผลไม้ เนื้อสัตว์แช่แข็ง อาหารทะเล รถยนต์ไฟฟ้า กลุ่มสอง 1.6 พันล้านดอลลาร์: เคมีและเคมีภัณฑ์ ถ่านหิน ปิโตรเลียม อุปกรณ์ทางการแพทย์	สหรัฐฯ

Source: USTR, MOFCOM, The Economist, Bloomberg, Reuters, Krungsri Research

แม้มีความพยายามที่จะเจรจาทางการค้าหลายรอบ (ตารางที่ 2) แต่ความตึงเครียดทางการค้ากลับทวีความรุนแรงขึ้นอีกครั้งภายหลังสหรัฐฯ ประกาศรายชื่อสินค้ารอบสุดท้ายที่จะจัดเก็บภาษีนำเข้าจากจีนมูลค่ารวม 5 พันล้านดอลลาร์เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2561 โดยการเก็บภาษีสินค้านำเข้ากลุ่มที่ 1 มูลค่า 3.4 พันล้านดอลลาร์ จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 6 กรกฎาคม 2561 ส่วนสินค้ากลุ่มที่ 2 มูลค่า 1.6 พันล้านดอลลาร์ ยังไม่ประกาศวันที่มีผลบังคับใช้ ด้านจีนได้กลับด้วยการประกาศจะจัดเก็บภาษีในระดับที่เท่าเทียมกันทั้งอัตราภาษีและมูลค่าสินค้า

ตารางที่ 3: รายละเอียดการลดภาษีนำเข้าสินค้าบริโภคของจีน

รายการสินค้า	อัตราภาษีใหม่	อัตราภาษีปัจจุบัน
รถยนต์	15%	25%
ส่วนประกอบรถยนต์	6%	8-25%
เสื้อผ้า เครื่องกีฬา	7.1%	15.9%
เครื่องใช้ในบ้าน เช่น เครื่องซักผ้า ตู้เย็น	8.0%	20.5%
อาหารทะเล น้ำแร่	6.9%	15.2%
เครื่องสำอาง สินค้าเพื่อสุขภาพ	2.9%	8.4%

ตารางที่ 2: ผลการเจรจาการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน

รอบ	ผลการเจรจา
รอบที่ 1: 4 พ.ค.	- ไร้ข้อตกลง - สหรัฐฯ เรียกร้องให้จีน - ลดยอดขาดดุลการค้าอย่างน้อย 2 แสนล้านดอลลาร์ภายในปี 2563 - ปรับปรุงกฎระเบียบการคุ้มครองเทคโนโลยีและทรัพย์สินทางปัญญา - ยกเลิกการสนับสนุนอุตสาหกรรมขั้นสูง - ยกเลิกข้อจำกัดการลงทุนของสหรัฐฯ ในบางอุตสาหกรรม - จีนระบุให้เสนอข้อเรียกร้องที่เป็นไปได้
รอบที่ 2 20 พ.ค.	- มีแถลงการณ์ร่วมว่าจะระงับสงครามการค้าและระงับการปรับขึ้นภาษีนำเข้า (เป็นการชั่วคราว) - จีนเสนอจะเพิ่มการนำเข้าสินค้าจากสหรัฐฯ โดยเฉพาะสินค้าเกษตรและพลังงาน และจะปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ ยังประกาศลดภาษีนำเข้ารถยนต์และสินค้าอุปโภคบริโภคจากทุกประเทศ (ตารางที่ 3) รวมทั้งยกเลิกการขึ้นภาษีนำเข้าข้าวฟ่างจากสหรัฐฯ
รอบที่ 3 3 มิ.ย.	ไม่มีแถลงการณ์ร่วม มีเพียงคำขู่ว่าจีนจะขึ้นข้อตกลงจากการเจรจาจะเป็นโมฆะ หากสหรัฐฯ ใช้มาตรการกีดกันทางการค้าหรือปรับขึ้นภาษีนำเข้า

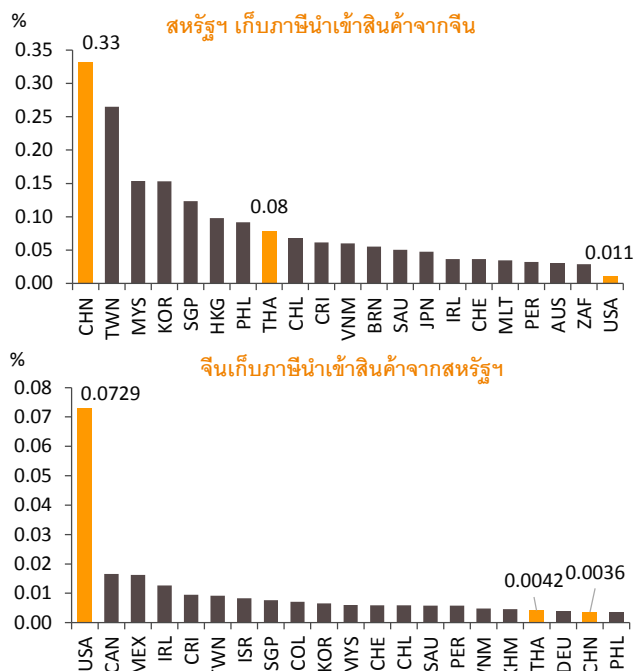
► โครงสร้างเศรษฐกิจที่แตกต่างกันมีผลให้การเก็บภาษีนำเข้ากระทบจีนมากกว่าและยังมีผลข้างเคียงต่อประเทศอื่น

การวิเคราะห์ผลกระทบจากการเก็บภาษีนำเข้าสินค้าของสหรัฐฯ และจีนสามารถประเมินจากข้อมูลโครงสร้างทางเศรษฐกิจและโครงสร้างการผลิตสินค้าของแต่ละประเทศ รวมทั้งโครงสร้างความเชื่อมโยงการค้าของแต่ละประเทศที่จัดทำโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development, OECD)

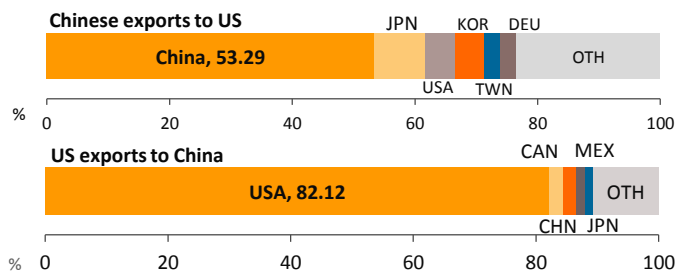
ในกรณีทั่วไป หากสมมติให้สหรัฐฯ และจีนเก็บภาษีนำเข้าตอบโต้กัน จนส่งผลให้มูลค่าการส่งออกของแต่ละประเทศลดลง 10% ผลกระทบเบื้องต้นที่สำคัญจะเป็นดังต่อไปนี้

- เศรษฐกิจจีนจะได้รับผลกระทบมากกว่าสหรัฐฯ โดย GDP ของจีนจะลดลง 0.33% ในขณะที่ GDP ของสหรัฐฯ จะลดลง 0.073% เนื่องจากเศรษฐกิจจีนพึ่งพิงการส่งออกมากกว่า โดยจีนมีสัดส่วนการส่งออกราว 20% ของ GDP ส่วนสหรัฐฯ มีสัดส่วนการส่งออกเพียง 12% (ภาพที่ 2)
- อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในรายอุตสาหกรรม ผู้ผลิตสินค้าบางกลุ่มของสหรัฐฯ จะได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก เนื่องจากสินค้าที่สหรัฐฯ ส่งออกไปจีนใช้สินค้าขั้นต้นและชั้นกลางจากในประเทศสูงถึง 82% (ภาพที่ 3)
- สำหรับประเทศอื่นๆ จะได้รับผลข้างเคียงทางลบจากการมีส่วนร่วมในสายพานการผลิตของจีนมากกว่าของสหรัฐฯ เนื่องจากสินค้าส่งออกของจีนไปสหรัฐฯ ใช้สินค้าขั้นต้น/ชั้นกลางจากประเทศอื่นถึง 47% (เทียบกับสหรัฐฯ ที่ใช้เพียง 18%) โดยประเทศที่เป็นผู้ผลิตสำคัญของจีน ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐฯ เกาหลีใต้ ไต้หวัน และเยอรมนี (ภาพที่ 3)
- ประเทศอื่นอาจได้รับผลทางบวกจากการทดแทนสินค้าส่งออกของจีนและสหรัฐฯ ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการแข่งขันประเภท และลักษณะสินค้าที่ผลิตในแต่ละประเทศ

ภาพที่ 2: ผลกระทบต่อ GDP จากการขึ้นภาษีนำเข้า ซึ่งทำให้การส่งออกของจีนและสหรัฐฯ ลดลง 10%

ภาพที่ 3: สัดส่วนสินค้าขั้นต้นและสินค้าชั้นกลางที่ใช้ในการผลิตสินค้าส่งออกของจีนและสหรัฐฯ

Source: OECD, Krungsri Research

► กรณีสหรัฐฯและจีนเก็บภาษี 25% จากสินค้านำเข้ามูลค่า 5 หมื่นล้านดอลลาร์

วิจัยกรุงศรีประเมินผลต่อจีนจะกระจายหลายสาขาการผลิต ในขณะที่ผลต่อสหรัฐฯจะกระจุกในบางกลุ่ม ส่วนไทยมีบางกลุ่มได้ บางกลุ่มเสีย

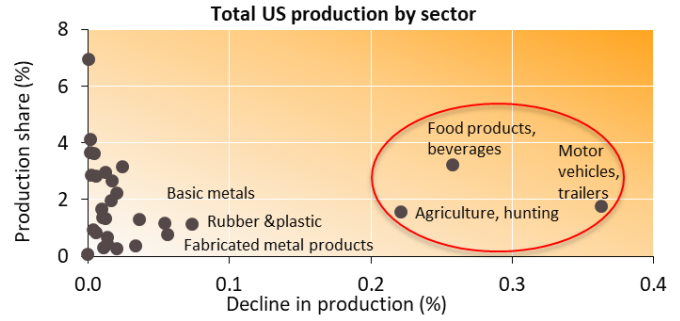
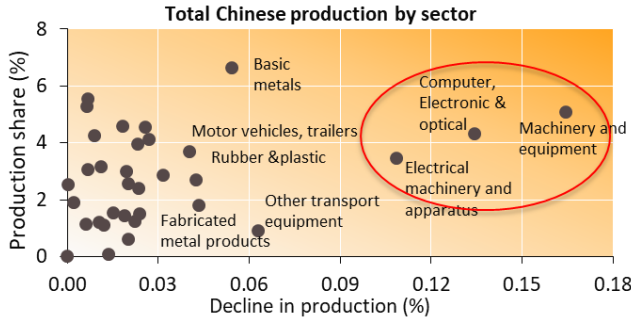
นอกเหนือจากการวิเคราะห์ผลกระทบในกรณีทั่วไปข้างต้นแล้ว วิจัยกรุงศรีได้ประเมินผลกระทบจากการขึ้นภาษีนำเข้า 25% จากสินค้านำเข้าของอีกประเทศมูลค่ารวม 5 หมื่นล้านดอลลาร์ ซึ่งอ้างอิงจากรายการสินค้าตามประกาศของสหรัฐฯ และจีนในวันที่ 15 มิถุนายน 2561 สำหรับผลการวิเคราะห์ในแง่ภูมิของประเทศและรายอุตสาหกรรมมีประเด็นสำคัญดังนี้

การขึ้นภาษีนำเข้าในครั้งนี้จะทำให้ GDP โดยรวมของจีนลดลง 0.046% และกระจายไปยังหลายอุตสาหกรรม* (ภาพที่ 4) อุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการที่สหรัฐฯ เก็บภาษีนำเข้าสินค้าจากจีนในกลุ่มที่ 1 ได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ ยานพาหนะและอุปกรณ์ ซึ่งมูลค่าการผลิตของอุตสาหกรรมดังกล่าวในจีนจะลดลง 0.04-0.17% นอกจากนี้ เนื่องจากสินค้าเหล่านี้ใช้ส่วนประกอบจากต่างประเทศราว 30-50% จึงส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นที่เกี่ยวข้อง ส่วนการเก็บภาษีนำเข้าของสหรัฐฯ ในกลุ่มที่ 2 อุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ได้แก่ คอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี ในภาพรวมแม้ผลกระทบในแต่ละอุตสาหกรรมของจีนจะไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับสหรัฐฯ แต่ผลจะกระจายไปในหลายภาคการผลิตที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกของจีน

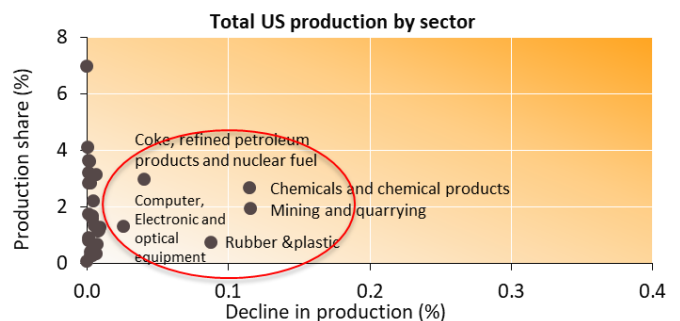
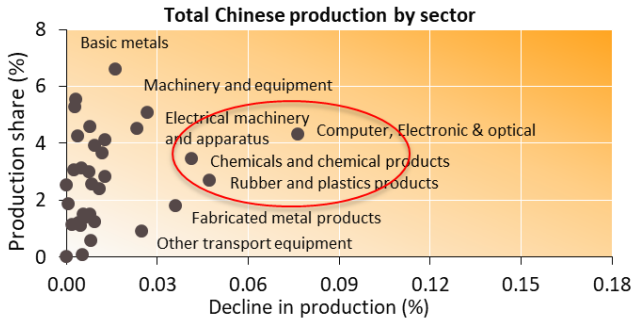
*หมายเหตุ: สมมติให้การเก็บภาษีสินค้านำเข้า 25% ระหว่างสหรัฐฯ และจีน ส่งผลให้มูลค่าสินค้าส่งออกของสหรัฐฯ และจีนตามที่ระบุไว้ในประกาศลดลง 10%

ภาพที่ 4: ผลกระทบต่อสหรัฐฯ และจีนจากการเก็บภาษีนำเข้า 25% ระหว่างกันมูลค่า 5 หมื่นล้านดอลลาร์

First tranche: tariffs on products worth \$34bn (effective July 6)

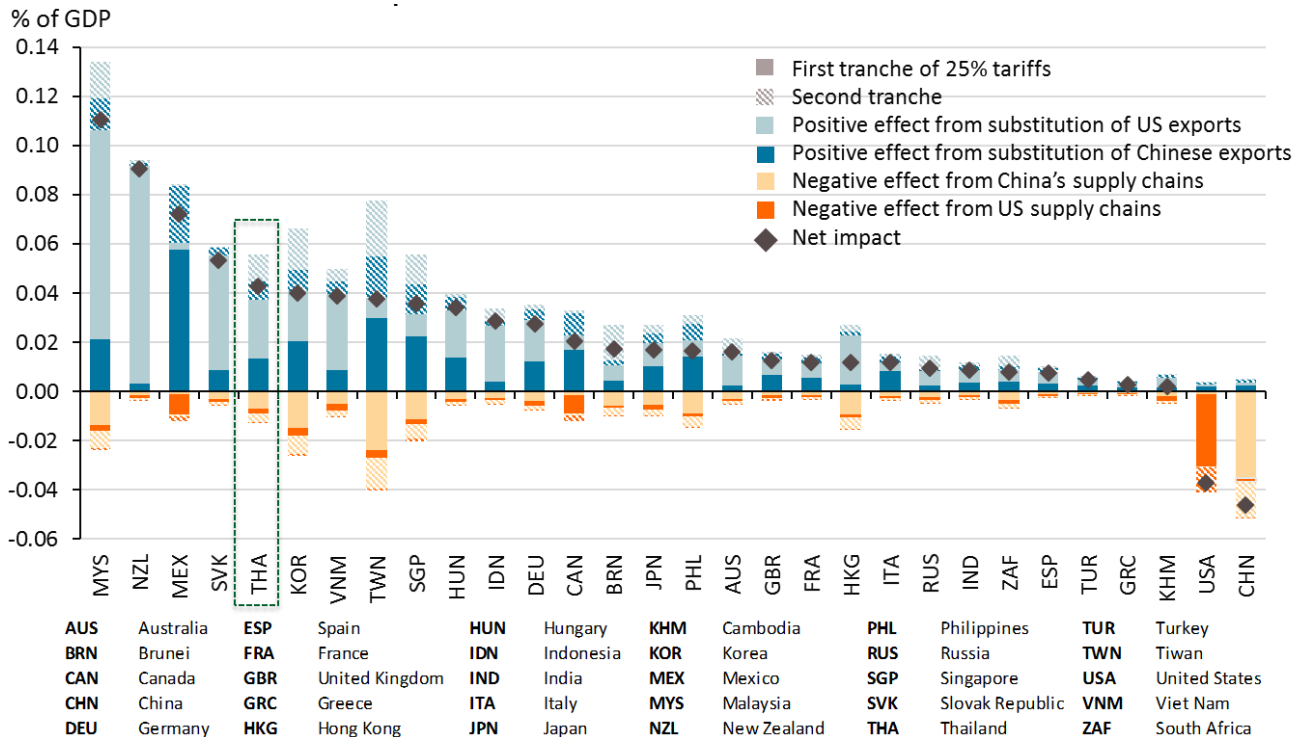
Second tranche: tariffs on products worth \$16bn (date yet to be announced)

หมายเหตุ: สมมติให้มีการเก็บภาษีสินค้านำเข้า 25% ระหว่างสหรัฐฯ และจีน ส่งผลให้มูลค่าสินค้าส่งออกของสหรัฐฯ และจีนตามที่ระบุไว้ในประกาศลดลง 10%

Source: OECD, Krungsri Research

ภาพที่ 5: ผลกระทบจากการเก็บภาษีของสหรัฐฯและจีนต่อประเทศต่างๆ

Source: OECD, TradeMap, Krungsri Research

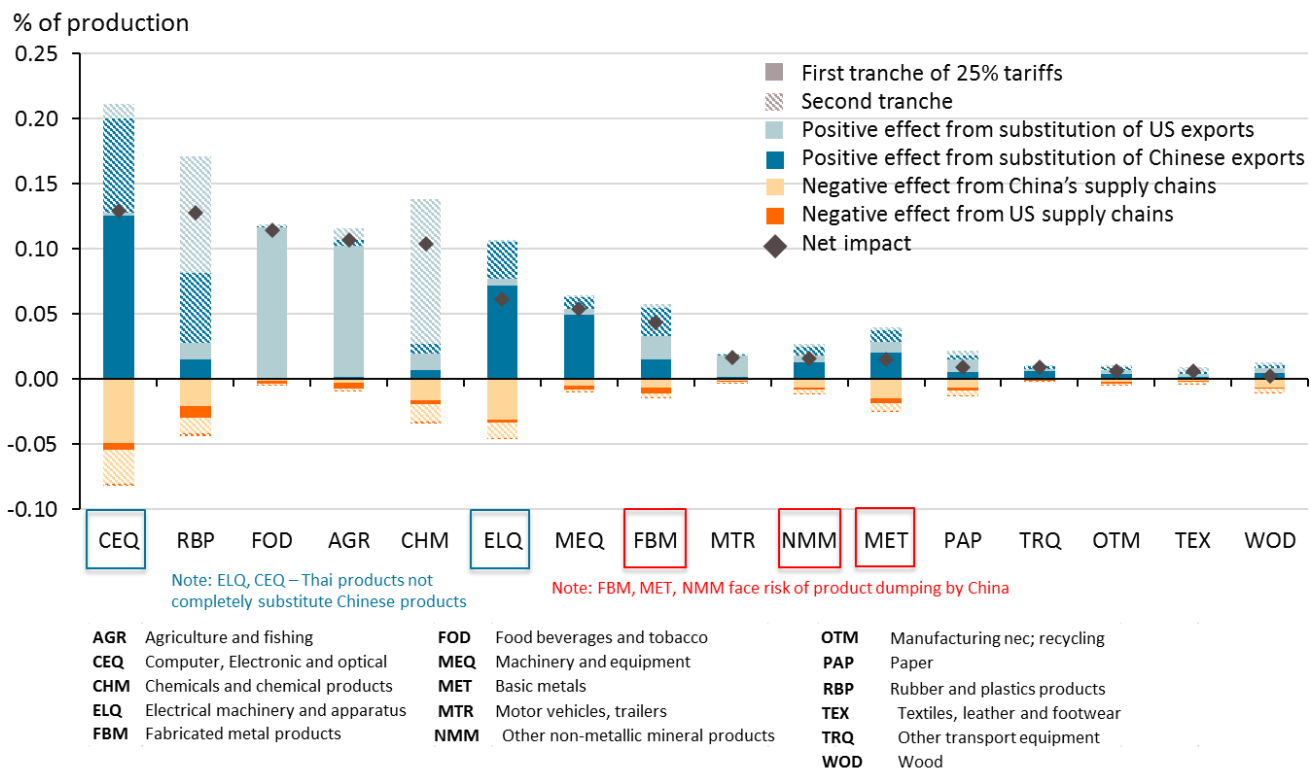
เศรษฐกิจสหรัฐจะได้รับผลกระทบทางลบเช่นกัน โดยทำให้ GDP ของสหรัฐ ลดลง 0.037% ซึ่งผลจะกระจุกอยู่ในบางอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการที่จีนเก็บภาษีนำเข้าจากสหรัฐ กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ยานพาหนะและอุปกรณ์ อาหารและเครื่องดื่ม และสินค้าเกษตร ซึ่งมูลค่าการผลิตจะลดลง 0.2-0.4% ทั้งนี้ ผลกระทบส่วนใหญ่จะตกอยู่กับภาคการผลิตภายในประเทศ เนื่องจากสินค้าดังกล่าวใช้สินค้าขั้นต้น/ชั้นกลางจากในประเทศสูงถึง 65-90% นอกจากนี้ ภาคเกษตรกรรมยังอยู่ในพื้นที่ฐานเสี่ยงสำคัญของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์อีกด้วย สำหรับการเก็บภาษีในกลุ่มที่ 2 ภาคการผลิตที่จะได้รับผลกระทบมาก ได้แก่ คอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี รวมทั้งพลังงาน ซึ่งเป็นภาคการผลิตที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจสหรัฐ

แม้ประเทศในภูมิภาคเอเชียจะได้รับผลทางลบจากการมีส่วนร่วมในสายพานการผลิตของจีน แต่ยังมีโอกาสจากการขยายการค้าเพื่อทดแทนสินค้านำเข้าของสหรัฐ และจีน (Trade Diversion) แผนการเก็บภาษีนำเข้าสินค้าที่มีการประกาศข้างต้น จะส่งผลกระทบทางลบต่อเอเชีย โดยเฉพาะประเทศที่มีความเชื่อมโยงทางการผลิตกับจีน เช่น ไต้หวัน เกาหลีใต้ และมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม อาจมีผลทางบวกต่อประเทศคู่ค้าของจีนและสหรัฐ เนื่องจากการตั้งกำแพงภาษีนำเข้าระหว่างสองประเทศ จะทำให้ราคาสินค้าที่ค้าขายระหว่างกันสูงขึ้น จากการคำนวณ (ภาพที่ 5) พบว่า หลายประเทศในภูมิภาคเอเชียจะได้รับผลทางบวกจากการขยายโอกาสทางการค้ามากกว่าผลทางลบผ่านห่วงโซ่การผลิต

เศรษฐกิจไทยโดยรวมจะได้รับผลทางบวกมากกว่าผลทางลบ (ผลสุทธิเป็นบวก 0.043% ของ GDP) แต่ผู้ผลิตที่ได้อرباحเสีย ต่างกลุ่มกัน สำหรับอุตสาหกรรมไทยที่จะได้รับผลกระทบทางลบ อาทิ ส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ ยางพารา เม็ดพลาสติก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ผลิตสินค้าขั้นต้น/ชั้นกลางซึ่งใช้ในสายพานการผลิตของจีน ขณะที่สินค้าไทยที่มีโอกาสขยายการค้าไปยังจีนเพื่อทดแทนสินค้านำเข้าจากสหรัฐ ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรและอาหาร เช่น ผลไม้ ข้าว อาหารทะเลแปรรูป เนื้อหมูแปรรูปและไก่แช่แข็ง รวมทั้งมันสำปะหลังที่อาจส่งออกไปจีนทดแทนการนำเข้าข้าวโพดจากสหรัฐ (ธัญพืชทดแทน) เพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์สำหรับสินค้าไทยที่มีโอกาสขยายการค้าไปยังสหรัฐทดแทนสินค้านำเข้าจากจีน ได้แก่ HDD ผลิตภัณฑ์พลาสติกขั้นต้น (พลาสติกแผ่น, ฟิล์ม, พอยล์) ท่อพลาสติก และยางล้อสำหรับอากาศยาน เป็นต้น (ภาพที่ 6) จะเห็นว่า กลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากการขยายการค้าส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตสินค้าสำเร็จรูป ส่วนกลุ่มที่เสียประโยชน์จะเป็นผู้ผลิตสินค้าขั้นต้นหรือสินค้าชั้นกลาง (รายละเอียดดังตารางที่ 4)

นอกจากประเด็นดังกล่าวแล้ว อาจมีปัจจัยอื่นๆ ที่ต้องคำนึงถึงเพิ่มเติม อาทิ 1) ปัจจัยด้านผลผลิตส่วนเกินของสินค้าบางกลุ่มซึ่งอาจทำให้เกิดการท่วมตลาดได้ เช่น เหล็กและอะลูมิเนียมของจีน 2) ความสามารถในการทดแทนการนำเข้าของสินค้าแต่ละประเภท และ 3) บทบาทของไทยในห่วงโซ่การผลิตที่ลดลง เช่น อิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากจีนได้พัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่ต้นน้ำที่ต้องอาศัย R&D จนถึงสินค้าสำเร็จรูปชั้นปลายที่ได้ประโยชน์จากการประหยัดเชิงขนาด เป็นต้น ซึ่งปัจจัยนี้จะช่วยลดทอนผลกระทบทางลบผ่านสายพานการผลิตของจีนได้ระดับหนึ่ง

ภาพที่ 6: ผลสุทธิจากการเก็บภาษีของสหรัฐและจีนต่อประเทศไทยรายอุตสาหกรรม

Source: OECD, TradeMap, Krungsri Research

ตารางที่ 4: รายละเอียดของผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสำคัญของไทย

สินค้าที่ได้รับผลกระทบ		ผลกระทบทางลบผ่านการมีส่วนร่วม	โอกาสส่งออกทดแทนจีน
สินค้าจีนที่ถูกเก็บภาษี	สินค้าไทยที่เกี่ยวข้อง	ในห่วงโซการผลิตของจีน	
อิเล็กทรอนิกส์	[CEQ] [ELQ] สินค้าหลัก : ส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องจักร (เช่น HDD, IC, ไดโอด, Photosensitive semiconductor devices, ส่วนประกอบโทรศัพท์, มอเตอร์, ทีวีส์) [A]	(-) ปานกลาง: ไทยเป็นหนึ่งในห่วงโซการผลิตที่สำคัญของจีน แต่ผลทางลบอาจน้อยกว่าที่ประมาณ เนื่องจากสินค้าอิเล็กทรอนิกส์จากแหล่งผลิตอื่นไม่สามารถทดแทนสินค้าจีนได้อย่างสมบูรณ์ โดยการเปลี่ยนแหล่งผลิตนำเข้าจะต้องใช้เวลาในการพัฒนาและทดสอบผลิตภัณฑ์	(+) มาก: HDD ซึ่งไทยเป็นฐานผลิต HDD หลักของผู้ผลิตสัญชาติอเมริกัน (WD และ Seagate มีส่วนแบ่งตลาดโลกรวม 77%) อีกทั้งยังสามารถขยายการส่งออกส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ สนับสนุนการผลิตสินค้าอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องจักรในสหรัฐฯ
ผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก	[RBP] สินค้าหลัก : ยางพารา (โดยเฉพาะยางแท่ง) [A] ผลิตภัณฑ์พลาสติก [C] อุตสาหกรรมยางพาราของไทยพึ่งพิงการส่งออก 85% เป็นการส่งออกไปจีน 35%	(-) ค่อนข้างน้อย: ไทยอาจถูกกระทบจากความต้องการนำเข้ายางแท่งเพื่อผลิตยางล้อลดลงแต่ผลทางลบอาจน้อยกว่าที่ประมาณ เนื่องจากสหรัฐฯ ขึ้นภาษีเฉพาะยางล้ออากาศยาน ซึ่งเป็นประเภทที่มีสัดส่วนการผลิตไม่มากนักเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมยางล้อรวมในจีน	(+) ปานกลาง: ยางล้อสำหรับอากาศยาน และ ผลิตภัณฑ์พลาสติก โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์พลาสติกขั้นต้น (พลาสติกแผ่น พิล์ม พอยล์)
	[CHM] สินค้าหลัก : เม็ดพลาสติก [B] อุตสาหกรรมเม็ดพลาสติกของไทยพึ่งพิงการส่งออก เป็นการส่งออกไปจีน 30%	(-) ค่อนข้างน้อย: มีผลกระทบต่อการส่งออกเม็ดพลาสติกของไทยเพื่อนำไปเป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกของจีน แต่ผลทางลบอาจน้อยกว่าที่ประมาณเนื่องจากการส่งออกของจีนไปสหรัฐฯ มีเพียง 5%	(+) ค่อนข้างน้อย: ผลบวกต่อเม็ดพลาสติกแต่ถูกจำกัดจากความเสี่ยงเปรียบด้านขนาด ต้นทุนการผลิต และความหลากหลายของผลิตภัณฑ์
เหล็ก อะลูมิเนียมและผลิตภัณฑ์โลหะ	[MET] [FBM] [NMM] สินค้าหลัก : ผลิตภัณฑ์เหล็ก [C] อุตสาหกรรมโลหะและผลิตภัณฑ์โลหะของไทยเน้นตลาดในประเทศเป็นหลัก	(-) ปานกลาง: เนื่องจากไม่มีการผลิตโลหะต้นน้ำในไทย อย่างไรก็ตามอาจได้รับผลกระทบทางอ้อมจากการเข้ามาท่วมตลาดของสินค้าจีน ในอาเซียนซึ่งเป็นตลาดส่งออกของไทย	(+) น้อย: ผลิตภัณฑ์โลหะบางประเภท อาทิ เหล็กโครงสร้าง
เครื่องจักรและชิ้นส่วน	[MEQ] สินค้าหลัก : ชิ้นส่วนเครื่องจักร [C]	(-) น้อย: ไทยมีความเกี่ยวเนื่องในสายการผลิตของจีนไม่มากเนื่องจากไม่มีความพร้อมในอุตสาหกรรมโลหะต้นน้ำ	(+) ปานกลาง: ชิ้นส่วนเครื่องจักรบางประเภทที่ไทยมีศักยภาพในการแข่งขันจากการเป็นฐานผลิตสำคัญของบริษัทข้ามชาติ เช่น ดัสสึบปิน ส่วนประกอบเครื่องถ่ายเอกสาร และแทรกเตอร์เกษตรและส่วนประกอบ
รถยนต์	[MTR] สินค้าหลัก : ชิ้นส่วนรถยนต์ [B]	(-) น้อย: ไทยมีการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์ไปจีนไม่มากนัก	(+) น้อย: รถยนต์บางรุ่น/บางค่ายรถ

สินค้าที่ได้รับผลกระทบ		ผลกระทบทางลบผ่านการมีส่วนร่วม	โอกาสส่งออกทดแทนสหรัฐฯ
สินค้าสหรัฐฯที่ถูกเก็บภาษี	สินค้าไทยที่เกี่ยวข้อง	ในห่วงโซการผลิตของสหรัฐฯ	
พืชอาหารสัตว์ (เช่น ข้าว, ถั่วเหลือง และข้าวโพด) ผลไม้	[AGR] สินค้าเกษตรไม่ได้รับผลกระทบโดยตรง	ไม่ได้รับผลกระทบ	(+) มาก: จีนอาจทดแทนด้วยการนำเข้าสินค้าเกษตรจากไทย เช่น ข้าว มันสำปะหลัง (ใช้ในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์) และรวมทั้งผลไม้ไทยที่ได้รับความนิยม อาทิ ทุเรียน กลิ้งยหอม มะม่วง
เนื้อหมูและไก่แช่แข็ง อาหารทะเลแปรรูป	[FOD] สินค้ากลุ่มอาหารไม่ได้รับผลกระทบโดยตรง	ไม่ได้รับผลกระทบ	(+) มาก: ไก่แช่แข็ง อาหารทะเลแปรรูปและเนื้อหมูแปรรูปซึ่งผู้ประกอบการไทยมีศักยภาพแข่งขันในตลาดโลก
ผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก	[RBP] สินค้าหลัก: ยางพารา [A] ผลิตภัณฑ์พลาสติก [C]	(-) ค่อนข้างน้อย: อาจกระทบการส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์พลาสติกขั้นต้นของไทยเพื่อนำไปผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกในสหรัฐฯ แต่ผลทางลบอาจน้อยกว่าที่ประมาณเนื่องจากสหรัฐฯ ไม่ใช้ตลาดส่งออกสำคัญของไทย อีกทั้งการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติกของสหรัฐฯ ไปจีนมีสัดส่วนไม่ถึง 5-8%	(+) ค่อนข้างน้อย: ผลบวกต่อผลิตภัณฑ์พลาสติกแต่อาจจำกัดจากนโยบายเศรษฐกิจพึ่งตนเอง (self-sufficiency) ของจีนที่พยายามเน้นการผลิตในประเทศ
เคมีภัณฑ์	[CHM] สินค้าหลัก: เม็ดพลาสติก [B] และเคมีภัณฑ์เบ็ดเตล็ด [C]	(-) น้อย: เนื่องจากไม่มีการผลิตเคมีภัณฑ์ต้นน้ำในไทย และการส่งออกเม็ดพลาสติกของไทยไปสหรัฐฯ เพื่อผลิตเป็นสินค้าขึ้นปลายมีสัดส่วนน้อย เพียง 2% ของการส่งออกเม็ดพลาสติกของไทยทั้งหมด	(+) ค่อนข้างน้อย: โอกาสส่งออกเม็ดพลาสติกและเคมีภัณฑ์ไปจีน แต่ไทยเสียเปรียบด้านขนาดและต้นทุนการผลิต และมีข้อจำกัดจากนโยบายเศรษฐกิจพึ่งตนเองของจีน
รถยนต์และส่วนประกอบ	[MTR] สินค้าหลัก: ชิ้นส่วนรถยนต์ [C] อุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ของไทยพึ่งพิงการส่งออก 30-35% เป็นการส่งออกไปสหรัฐฯ 15%	(-) น้อย: การผลิตรถยนต์ในสหรัฐฯ พึ่งพาตลาดจีนเพียง 3% ของการผลิตทั้งหมด	(+) น้อย: รถยนต์ที่จีนเข้ามาใช้เป็นรถเชิงพาณิชย์ขนาดใหญ่ ซึ่งการผลิตในไทยมีไม่มากนัก

หมายเหตุ: [A] หมายถึง อุตสาหกรรมที่ส่งออกมากกว่า 60% ของมูลค่าการผลิตทั้งหมด
[B] หมายถึง อุตสาหกรรมที่ส่งออก 30-60% ของมูลค่าการผลิตทั้งหมด
[C] หมายถึง อุตสาหกรรมที่ส่งออกน้อยกว่า 30% ของมูลค่าการผลิตทั้งหมด

การตั้งกำแพงภาษีอาจใช้เป็นเครื่องมือเพื่อเจรจาต่อรอง ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจและการค้าโลก

แม้การขึ้นภาษีของจีนและสหรัฐฯ ต่อสินค้านำเข้าของอีกฝ่ายมูลค่า 5 หมื่นล้านดอลลาร์จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ อย่างไรก็ตาม การกีดกันทางการค้าย่อมเพิ่มความเสี่ยงให้กับเศรษฐกิจโลกโดยรวม ประเด็นสำคัญที่จะชี้วัดความเสี่ยงจากนี้ไปคือ ผลการเจรจาด้านการค้าและการลงทุนระหว่างสหรัฐฯ และจีน โดยเฉพาะกฎเกณฑ์ของจีนเกี่ยวกับการคุ้มครองเทคโนโลยีและทรัพย์สินทางปัญญา หากไร้ความคืบหน้าในการเจรจาจะสร้างความไม่พอใจให้แก่ผู้ประกอบการและนักการเมือง ซึ่งจะกดดันให้สหรัฐฯ ต้องเพิ่มความเข้มงวดในการลงทุนของจีนในสหรัฐฯ หรืออาจข่มขู่ด้วยการตั้งกำแพงภาษีและประกาศรายชื่อนสินค้าที่จะเก็บภาษีเพิ่มเติม โดยเฉพาะในช่วงก่อนการเลือกตั้งของสหรัฐฯ ในเดือนพฤศจิกายนนี้ อีกประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อระดับความเสี่ยงคือ นโยบายกีดกันทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และประเทศคู่ค้าสำคัญ ซึ่งหากเพิ่มขึ้นจะยิ่งบั่นทอนบรรยากาศการค้าและการลงทุน อย่างที่ผ่านมา สหรัฐฯ กำหนดภาษีนำเข้าสินค้าต่อชาติพันธมิตรอย่างสหภาพยุโรป เม็กซิโก และแคนาดา จนทำให้ประเทศเหล่านี้ออกมาตรึงการตอบโต้ด้วยการใช้มาตรการภาษีเช่นกัน

ความตึงเครียดทางการค้าไม่น่าจะยุติได้ง่ายในระยะอันใกล้ การติดตามและประเมินสถานการณ์เพื่อเตรียมรับมือกับผลกระทบทางลบและพยายามคว้าโอกาสที่ควรจะได้ จึงเป็นกุญแจสำคัญสำหรับประเทศไทย

วิจัยกรุงศรี

ดร.สมประวิณ มันประเสริฐ

พรพรรณ โศภณพัสด์

ผู้บริหารสายงานวิจัยและหัวหน้าทีมวิจัยเศรษฐกิจ

ผู้บริหารฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม

ทีมวิจัยเศรษฐกิจ

- ศรันต์ สุโนนัทธภาพ
- สุจิต ชัยวิชญชาติ
- จุไรลักษณ์ พลศรี
- สร้อยสนธิ์ หล่อสุวรรณกุล
- ลูกหิน วราโชติเศรษฐ์
- ธนาพร ศรีคล้าย

หัวหน้าทีมวิเคราะห์เศรษฐกิจเชิงกลยุทธ์

หัวหน้าทีมพยากรณ์เศรษฐกิจและวิเคราะห์ความเสี่ยงมหภาค

เศรษฐกิจอาวุโส

เศรษฐกิจอาวุโส (เศรษฐกิจภูมิภาค)

เศรษฐกิจ

เศรษฐกิจ

ทีมวิจัยอุตสาหกรรม

- เชษฐา เชื้อสุวรรณ
- ธเนศ มหัทธนาลัย
- พูลสุข นิลกิจศรานนท์
- ปิยะนุช สถาพงศ์ภักดี
- นรินทร์ ต้นไพบูลย์
- พุทธชาติ ลุนคำ
- นิรติศัย พุ่มวงษา
- วรณา ยงพิศาลภพ
- พัชรา กลิ่นชวนชื่น

หัวหน้าทีมวิจัยธุรกิจเกษตรและอุตสาหกรรมการผลิต

หัวหน้าทีมวิจัยธุรกิจบริการและอสังหาริมทรัพย์

นักวิเคราะห์อาวุโส (Healthcare, Modern Trade, ICT)

นักวิเคราะห์อาวุโส (Transportation & Logistics, Industry Risk Ratings)

นักวิเคราะห์อาวุโส (Power Generation, Biofuel, Chemical & Plastic Products)

นักวิเคราะห์ (Tourism Sectors, Real Estate in Upcountry)

นักวิเคราะห์ (Construction Contractor, Construction Materials)

นักวิเคราะห์ (Automobile, Electronics & Electrical Appliances, Beverages)

นักวิเคราะห์ (Real Estate in BMR)

ทีมพัฒนางานวิจัย

- ดลลภลักษณ์ ธนดิษฐ์สุวรรณ
- รัชฎา เลียงจันทร์
- อภากร นพริตยาภรณ์

นักวิเคราะห์อาวุโส (Financial Sectors)

นักวิเคราะห์ (Oil & Gas, Petrochemicals, Industry Scenario Analysis)

นักวิเคราะห์

ทีมบริหารระบบข้อมูลวิจัย

- สุวัณนี สมประสงค์
- ธมณ เสริญสุขสกุล
- เชิดศักดิ์ ศรีชัยตัน
- วงศกร แก้วอุดทั้ง

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

เจ้าหน้าที่ระบบข้อมูลวิจัย

เจ้าหน้าที่ระบบข้อมูลวิจัย

สนใจสมัครรับอีเมลได้ที่ krungsri.research@krungsri.com

คำสงวนสิทธิ์

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นจากแหล่งข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณชนที่น่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม วิจัยกรุงศรีมิอาจรับรองความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลดังกล่าวได้ ทั้งนี้ขอคิดเห็นที่ปรากฏเป็นความคิดเห็นของวิจัยกรุงศรี ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับ บมจ. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา และขอสงวนสิทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงความเห็น หรือประมาณการต่างๆ โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า